

Memòria Cooperació Internacional

COOPERACIÓ ACTIVA

INDEX

P.

1. Sobre la nostra entitat	
1.1 Qui som	5
1.2 Visió	6
1.3 On actuem	6
1.4 Com treballem	8
2. Memòria d'activitats	11
2.1 PROGRAMA I: Bona governança i desenvolupament comunitari a Touba Mboul	13
Actuació 1: Dinamització per a la creació de l'Asoc. pour le Developpement de Diawré.....	13
Actuació 2: Xarxes entre entitats de desenvolupament local, administració i l'ONGD	14
2.2 PROGRAMA II: Accés universal a l'educació a Diawré i Touba Mboul	15
Actuació 1: Enviament material escolar als/les alumnes de l'Ecole Elementaire de Diawré....	17
Actuació 2: Esplai educatiu: activitats artístiques, esportives i educació en valors	18
Actuació 3: Reforç escolar: Millora de les competències bàsiques en matemàtiques i fran- cès per alumnes d'educació primària a Diawré.....	20
2.3 PROGRAMA III: Millorar l'abast i eficiència de la xarxa d'atenció primària a Touba Mboul	21
Actuació 1: Col·laboració de professionals sanitaris catalans amb els de l'equip sanitari de Touba Mboul	22
Actuació 2: Diagnòstic i informe de situació sanitària: necessitats, mitjans i accions a emprendre	23
Actuació 3: Jornades de consultació gratuïta, i entrega de medicaments per a persones sense recursos	23
Actuació 4: Jornades de vacunació per a nens i nenes a les poblacions del municipi de Touba Mboul	25
Actuació 5: Rehabilitació edifici i equipament poste de Santé de Diawré	25
Actuació 6: Formació de 2 auxiliars sanitaris al Poste de Santé de Diawré	26
2.4 PROGRAMA IV: Prevenció i salut pública	27
Actuació 1: Construcció de 53 latrines	28
Actuació 2: Establiment d'un Pla d'Acció en matèria de prevenció i salut comunitària	28
Actuació 3: Accions sensibilització: Jornada de mesures prevenció Èbola	29
Actuació 4: Posada en marxa i gestió farmàcia comunitària a Diawré i d'altres poblacions de Touba Mboul	30
2.5 PROGRAMA V: Emprenedoria econòmica i sobirania alimentària	30
Actuació 1: Creació d'un taller tèxtil comunitari	31
Actuació 2: Recolzament al desenvolupament de projectes agropecuaris i sobirania ali- mentària	32
Actuació 3: Sensibilització: Jambet garab ("Plantada arbres")	33
2.6 PROGRAMA VI: Educació per al desenvolupament	34
Actuació 1: Operació Àfrica des del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre	34
Actuació 2: L'altre Senegal: Àfrica i una altra manera de fer cooperació internacional	35

1. SOBRE LA NOSTRA ENTITAT

1.1 Qui som

Les persones arribades amb la immigració a Catalunya i que provenen d'una mateixa població han anat crenat associacions. Aquestes, sovint, tenen com a principal finalitat intervencions de cooperació internacional -enviament de material i finançament d'accions solidàries- a les seves poblacions d'origen.

Aquesta tasca -malgrat que en comparació amb la publicitat i suport al finançament que es dona a intervencions de grans ONGES no s'ha visualitzat gaire- ha tingut un gran impacte positiu principalment a les àrees rurals, fent-hi arribar material -ambulàncies, medicaments, material escolar, informàtic, etc.-, i construint i millorant equipaments bàsics comunitaris -ambulatoris, escoles, etc.

L'equip de Cooperació Activa en Cooperació internacional el formem persones que hem col·laborat com a voluntaris en algunes d'aquestes entitats, principalment del Senegal, així com per professionals en els àmbits d'intervenció dels nostres projectes -ara mateix sanitat, educació, emprenedoria i sobirania alimentària- que tenim com a principal objectiu millorar l'eficàcia i abast d'aquestes accions, així com promoure un tipus de cooperació que fomenti la inversió i execució de projectes productius i socials sostenibles i la creació de vincles culturals i tècnics de cooperació entre Catalunya i els països en els quals treballem.

L'any 2013, amb aquesta intenció, vam fomentar la creació d'entitats de desenvolupament local a la regió senegalesa de Diourbel –per a que aquestes poguessin actuar com a contraparts allà- que agrupessin als seus veïns i veïnes, per a que ells/es mateixos/es fossin qui establissin les seves necessitats, plantegessin alternatives i es comprometessin a implicar-se de manera voluntària en la implementació d'accions d'abast comunitari.

Una manera de fer que cerca una major corresponsabilitat dels membres d'aquestes comunitats envers els projectes a implementar i la seva sostenibilitat, front la dependència de recursos de la Unió Europea i altres llocs del món.

Assolida aquesta primera fase, amb la participació com a dinamitzadors al Senegal de persones provinents de la diàspora senegalesa residents a Catalunya i la creació de l'Association pour le developpement de Diawré, aquest 2014, vuit professionals dels àmbits Sanitari, educatiu i desenvolupament agrari ens hem desplaçat al municipi de Touba Mboul per a iniciar diversos projectes –que es recullen en aquesta memòria- conjuntament amb voluntaris de l'Association pour le developpement de Diawré.

1.2 Visió

Des de Cooperació Activa al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre defensem una concepció del desenvolupament i la cooperació centrada en les relacions humanes, la importància de la reciprocitat, la empatia i l'establiment de vincles entre totes les societats, aprenent unes de les altres.

Pretenem a través de les nostres intervencions, des del respecte a la diversitat cultural i ecològica, fomentar la creació d'oportunitats de desenvolupament personal i social a partir de la trobada, intercanvi i la cooperació entre persones.

1.3 On actuem

L'àmbit d'actuació de Cooperació Activa en cooperació internacional són les comunitats rurals del Senegal, principalment aquelles on hi ha índexs més baixos de desenvolupament humà, és a dir, indicadors que reflecteixin condicions sanitàries, educatives i de desenvolupament socioeconòmic més febles.

Aquest és el cas d'algunes de les poblacions de la regió central de Diourbel, i principalment les zones rurals de Mbacke.

Aquesta zona, prioritàriament el municipi rural de Touba Mboul, serà on desenvoluparem el nostres projectes entre els anys 2013 i 2018. Es tracta d'un municipi format per unes 22 poblacions, que totes juntes sumen uns 14.000 habitants. En aquestes hi conviuen en harmonia persones de les ètnies wòlof, serer i fular, sent freqüent que hi hagi predomini d'una d'aquestes ètnies en cadascun d'aquests nuclis, encara que en tots podem trobar famílies dels tres grups ètnics.

La seva població està molt disseminada, estenent-se al voltant d'uns 25 km, i viu principalment de la ramaderia i el cultiu del cacahuets i la sandia, així com altres cultius d'autoconsum; blat de moro, bajoques, etc.

Aquestes activitats únicament es duen a terme a l'estiu, aprofitant els tres mesos de pluges. La resta de l'any, per manca d'aigua, no existeix pràcticament activitat econòmica. La quasi totalitat dels seus ingressos, per tant, provenen bé dels beneficis de la venda d'aquests cultius d'estiu, o bé de les remeses de diners que els fan arribar membres de les seves famílies emigrats a ciutats del Senegal -amb una situació d'atur important- o a Europa.

Durant 8 mesos quasi no hi ha opcions per treballar a la zona i, fins i tot, les persones que es dediquen a la ramaderia es limiten a mantenir amb vida als animals, donant-los el pinso just i cercant pastos, ja que no es poden permetre donar-los el que necessitarien per engreixar-los.

Per això, a banda d'implementar projectes per afavorir el desenvolupament d'una xarxa d'atenció primària i un major accés a l'educació obligatòria, una de les nostres prioritats és el foment de cooperatives productives.

Una temporada dolenta de pluges, una plaga, o un preu molt baix de la collita, suposa l'absència de recursos econòmics durant tot l'any per a molts dels seus habitants. Fins i tot, havent-hi una collita normal, ens trobem que aquesta no permet a moltes famílies cobrir les despeses per anar al metge ni comprar el material escolar necessari per als seus fills.

Quants més pares i mares tinguin recursos propis, a banda d'assegurar una alimentació i els ingressos suficients per a mantenir unes condicions dignes de vida, menys diners hauran de destinar a cobrir aquestes necessitats bàsiques en educació i sanitat, i més viable serà implementar sistemes més eficients i sostenibles en aquests àmbits.

Cinc anys és el temps mínim que hem considerat necessari per a la consolidació d'un marc d'autoorganització adient, un millor coneixement de les necessitats de la zona, inici de pilots en els àmbits sanitari, educació i emprenedoria, i replicabilitat dels mateixos en d'altres poblacions veïnes.

1.4 Com treballem

Els tres eixos sobre els que basem les nostres intervencions són:

1.4.1 El desenvolupament comunitari

Treballem amb entitats locals, i donem recolzament a la creació d'associacions de desenvolupament local i cooperatives que agrupin als seus veïns i veïnes, per a que siguin ells/es mateixos/es qui diagnostiquin i estableixin quines són les seves principals necessitats, proposades per a pal·liar-les i prioritzin les accions a dur a terme.

Els membres d'aquestes comunitats dediquen també una part del seu temps i fiquen les seves competències de forma gratuïta per a poder posar en marxa aquells projectes que hem acordat conjuntament.

1.4.2 Simetria

Plantegem els nostres projectes com a processos de cooperació simètrica, basats en l'aprenentatge mutu, i la col·laboració entre persones i professionals de les zones a les que actuem i els nostres voluntaris al Camp de Tarragona, Terres de l'Ebre i resta de Catalunya.

Pensem que és fonamental disminuir la dependència d'una cooperació basada en l'arribada de recursos externs, i que tenen que ser les pròpies comunitats beneficiàries dels projectes i les autoritats de les comunitats on s'ubiquen, els responsables de liderar-los, i establir les línies mestres per al seu desenvolupament.

1.4.3 Sostenibilitat

Els projectes que recolzem basen la seva continuïtat en la seva sostenibilitat, i capacitat autònoma de gestió. Això vol dir que, si bé inicialment la nostra entitat aporta els recursos econòmics i assessorament professional necessaris per engegar-los, els projectes s'han d'autofinançar i la seva gestió ha d'anar a càrrec de la mateixa comunitat local beneficiària.

Per això, més que grans accions espectaculars, els nostres projectes es van desplegant en el temps en diferents fases, atenent a la seva operativitat des del inici dels mateixos, però amb previsió d'ampliar-se o créixer atenent les possibilitats que ofereix l'entorn; sinèrgies amb d'altres actors d'àmbit públic, privati/o associatiu i receptivitat dels resultats d'aquests projectes entre la població local.

2. MEMORIA D'ACTIVITATS

Programes, projectes i actuacions de Cooperació Internacional a Senegal

1. BONA GOVERNANÇA I DESENVOLUPAMENT COMUNITARI

1. Procés de dinamització, creació i legalització d'entitats de desenvolupament local
2. Xarxes de col·laboració entre entitats de desenvolupament local, administració i l'ONGD

2. ACCÉS UNIVERSAL A L'EDUCACIÓ

1. Donació de material escolar a l'Ecole Elementaire de Diawré
2. Esplai d'estiu: activitats artístiques (art, teatre, etc), esportives i educació en valors
3. Reforç escolar: Projecte de millora de la qualitat educativa

3. MILLORAR DE L'ABAST I EFICIÈNCIA XARXA ATENCIÓ PRIMÀRIA A TOUBA MBOUL

1. Col·laboració de professionals sanitaris catalans amb l'equip sanitari de Touba Mboul
2. Diagnòstic i informe de situació sanitària: necessitats, mitjans i accions a emprendre
3. Jornades de consultació gratuïta, i entrega medicaments, per a persones sense recursos
4. Jornades de vacunació per a nens i nenes a les poblacions del municipi de Touba Mboul
5. Rehabilitació edifici i equipament Poste de Santé de Diawré
6. Formació de 2 Auxiliars sanitaris al Poste de Santé de Diawré

4. PREVENCIÓ I SALUT COMUNITÀRIA

1. Construcció de 53 Latrines a Diawré
2. Establiment Pla d'Acció en matèria de prevenció i salut comunitària
3. Accions sensibilització: Jornades de mesures de prevenció Ébola
4. Posada en marxa i gestió farmàcia comunitària

5. EMPRENEDORIA I SOBERANIA ALIMENTÀRIA

5.1 EMPRENEDORIA

1. Equipament, formació i suport al funcionament d'un taller tèxtil a Diawré

5.2 SOBERANIA ALIMENTÀRIA

1. Diagnòstic de situació i assessorament per a implementar explotacions agropecuàries

6 EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT

1. Operació Àfrica des del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre
2. L'altre Senegal: Àfrica i una altra manera de fer cooperació internacional

PROGRAMA I: BONA GOVERNANÇA I DESENVOLUPAMENT COMUNITARI A TOUBA MBOUL

Per a una correcta redistribució dels recursos actuals a la zona on actuem (Touba Mboul), i els que puguin arribar en un futur immediat, és fonamental que existeixi un teixit social que permeti identificar les seves necessitats immediates i decidir com cobrir-les, així com assegurar que els projectes incidiran i arribaran als sectors més febles de la població i ajudaran a millorar la seva situació des d'un enfocament de sostenibilitat.

A Cooperació Activa fomentem la creació d'entitats de desenvolupament local –que vindrien a ser com una mena d'Associacions de veïns aquí a Catalunya- que agrupin a totes les famílies dels nuclis en els que treballem. Aquestes es reuneixen per a debatre sobre els temes a tractar i projectes a implementar, i alhora exerceixen pressió envers les administracions locals per a exigir el seu suport en l'execució d'actuacions de caire comunitari.

ACTUACIÓ 1: Suport a la dinamització per a la creació de l'Association pour le Developpement de Diawré

Un tècnic de Cooperació Activa –de la diàspora senegalesa resident a Salou, provinent de la comunitat beneficiària- va promoure, assessorar i formar part -durant els mesos de gener, febrer i març de 2013- de l'equip de dinamització per a la creació i legalització d'una entitat de desenvolupament local que agrupés a la majoria de les famílies dels veïns i veïnes de la població de Diawré, un dels 22 nuclis pertanyents al municipi de Touba Mboul (al departament de Mbacke-Diourbel).

Les tasques a duu a terme per L'ASSOCIATION POUR LE DEVELOPPEMENT DE DIAWRÉ són les d'establir quines són les necessitats que es tenen que cobrir, activitats o projectes a desenvolupar per a aconseguir-lo i prioritzar la seva execució, així com posar a disponibilitat dels projectes triats conjuntament una part del temps dels seus membres –gratuïtament– per a facilitar la seva execució.

Totes les accions dutes a terme a Diawré, en aquest sentit, compten amb la supervisió i suport d'aquesta entitat. Més enllà de suggerir i introduir millores, L'ASSOCIATION POUR LE DEVELOPPEMENT DE DIAWRÉ ha d'esdevenir un mitjà de bona governança, impulsant projectes propis, pressionant a les administracions pertinents per a que inverteixin a la zona i monitoritzant aquestes intervencions en l'àmbit dels serveis socials bàsics per tal d'assegurar un més eficient i eficaç accés als mateixos.

Malgrat que aquest procés de dinamització i creació de l'Association pour le Développement de Diawré es va engegar a inicis del 2013, hem hagut d'esperar un llarg període per aconseguir la seva legalització al Senegal, en haver d'esperar la resolució positiva de tots els criteris administratius que estableix allà la llei.

Des de COOPERACIÓ ACTIVA, un expert –especialista en economia del bé comú– els hi dona assessorament en aquest àmbit, i els ajudem en la creació d'indicadors i eines per tal de tractar d'establir l'abast de l'acompliment d'objectius, monitorització de les mesures adoptades, així com avaluació del seu impacte en les condicions de vida de la població i definició de noves millores.

ACTUACIÓ 2: Xarxes de col·laboració entre entitats de desenvolupament local, administració i l'ONGD

Aprofitant l'estada dels nostres equips de cooperants durant l'estiu del 2014, i la seva execució conjunta de projectes amb l'Association pour le Développement de Diawré, hem procedit a formalitzar tota una sèrie de convenis i acords de col·laboració amb d'altres entitats i administracions, per tal d'establir dinàmiques de treball en xarxa, i millorar l'abast i eficiència de les tasques que desenvolupem dins l'àmbit territorial de Touba Mboul i el departament de Mbacke.

També s'ha demanat suport a diferents experts locals, principalment de l'administració, i informat i demanat el suport a diverses autoritats del municipi i la regió. Aquests serien els casos de l'equip de govern de l'Ajuntament de Touba Mboul, el governador (prefecte) de la regió de Diourbel, la responsable de la Regió sanitària de Mbacke i la inspecció d'ensenyament en educació primària del Departament de Mbacke.

Per àmbits, els convenis i acords de col·laboració establerts serien:

- Educació:

- Ecole Elementaire de Diawré
- Inspection de l'education du departament de Mbacke

-Sanitat:

- Centre de Santé de Touba Mboul
- Regió sanitària de Mbacke

-Emprenedoria i sobirania alimentària:

- Centre Avícola nacional del Senegal

A mesura que els projectes es vagin desplegant, s'anirà accentuant aquest treball en xarxa, així com, atenent a les necessitats de cadascun d'ells, implicant a d'altres agents que puguin ser rellevants per al seu desenvolupament.

PROGRAMA II: ACCÉS UNIVERSAL A L'EDUCACIÓ A DIAWRÉ I TOUBA MBOUL

Un dels pilars des d'on s'ha de construir el canvi i una opció de futur millor és l'educació dels nens i nenes. La població de Diawré i el conjunt de poblacions que formen part de Touba Mboul, viuen principalment d'una economia basada en l'autoconsum i la venda dels cultius produïts a l'estiu.

L'època de treball al camp, a la que participen de forma activa els nens de més de vuit anys, coincideix amb el període de vacances escolars, factor que permet compatibilitzar l'escolarització i aquesta ajuda en l'àmbit de l'economia familiar. Això ha facilitat que, després de tota una sèrie d'accions de sensibilització, el govern escolar de L'Ecole Elementaire de Diawré i l'Association pour le Developpement de Diawré hagin aconseguit una de les taxes d'absentisme més baixes de la zona, i amb els millors resultats acadèmics de les 22 poblacions que formen part del municipi de Touba Mboul.

Malgrat això, la manca d'alternatives econòmiques genera poca confiança entre les famílies sobre les opcions que aquesta escolarització obre als/les seus/ves fills i filles. A més, en cas d'accedir a graus superiors, com ara l'institut, no existeix transport

que permeti residir a qualsevol de les poblacions de Touba Mboul i anar a estudiar a l'institut de la capital del departament, que es troba a la ciutat de Mbacke.

A això s'han de sumar algunes particularitats del sistema educatiu del Senegal, com ara que el francès sigui la llengua oficial d'escolarització, malgrat que no la utilitzen gairebé mai a la seva vida quotidiana, i del que també s'hauran d'examinar per a poder accedir a la secundària.

Quant a l'educació obligatòria, malgrat les millores aconseguides, hi ha moltes més a assolir encara, com l'escolarització universal dels nens i nenes entre 6 i 12 anys (100%), de la que no participen, d'una banda, molts menors que únicament acudeixen a la Daara (escola corànica), i d'altres que ajuden en l'economia familiar, principalment en tasques ramaderes, a les que es dediquen principalment famílies d'ètnia serer i fular.

Per a aquestes darreres hi ha previst –al 2015- un projecte de mediació cultural per a cercar vies que facilitin l'alfabetització dels seus fills i filles, establint programes educatius alternatius als existents, consensuats amb les famílies, entenent que els actuals no han aconseguit seduir-les.

Ara mateix, des de Cooperació Activa, els projectes en l'àmbit educatiu es centren en: donar suport a l'Associació de Pares i Mares del Centre donant-los material escolar per evitar que aquest sigui un obstacle, o factor diferenciador entre els/les alumnes; tallers i activitats amb les famílies i els nens i nenes –amb voluntariat a l'estiu- per incidir en la importància de l'escolarització i les eines que et dona per aprofitar alternatives d'ocupació i de desenvolupament personal, així com d'altres activitats de lleure de caire artístic i esportiu, així com en adquirir un transport escolar que permeti als nens i nenes de Touba Mboul que accedeixen a la secundària, anar a l'institut de Mbacke.

Actuació 1: Enviament de 130 kits de material escolar als/les alumnes de l'Ecole Elementaire de Diawré

Durant el curs 2012-13 Cooperació Activa va fer entrega d'un primer kit escolar, integrat per una cartera, llibretes, llàpissos i una cantimplora als/les 130 alumnes d'aquest centre escolar de Diawré.

La intenció de dotar amb un kit bàsic a tots els escolars és que es visualitzin menys a l'escola de primària les diferències econòmiques entre les famílies, especialment les que tenen la seva arrel en les possibilitats econòmiques de que gaudeixen aquelles que tenen membres que han emigrat a Europa.

Cooperació Activa s'ha compromès en fer arribar tots els anys aquest kit als nens i nenes d'aquest centre de primària, facilitant així que els fills i filles de les famílies amb menys recursos puguin disposar de material educatiu bàsic, i atenent a que existeix un equip local de professorat molt ben preparat i motivat que garanteix una educació d'excel·lència durant aquesta etapa a l'educació obligatòria.

En aquesta línia, aquest 2014, a banda d'un kit individual per als 120 escolars, hem fet un esforç per a aportar al centre també material a socialitzar entre tots els/les alumnes.

La relació de material donat seria:

- 200 bolígrafs.
- 200 llapis
- 120 llibretes.
- 10 carteres per als més menuts.
- 50 maquinetes de fer punta.

- 50 gomes d'esborrar.
- 120 estoigs.
- 30 conjunts llapis color (12 uni.)
- 5 conjunts plastidecors (12 uni.)
- 3 pilotes de fútbol i 2 de voleibol.
- 3 paquets 500 fulls DIN-4 80 gr.

Actuació 2: Esplai d'estiu: activitats artístiques (art, teatre, etc), esportives i educació en valors

Entre els dies 6 d'agost i 7 de setembre, dos voluntaris de Catalunya i dos voluntaris (amb formació de magisteri) del Senegal, han treballat amb els nens i nenes de Diawré d'entre 6 i 12 anys diverses dimensions relacionades amb la creativitat, la millora de l'expressió corporal, esport i l'educació en valors.

El sistema educatiu del Senegal dona molt de pes a la disciplina, això ha permès millorar aspectes com la puntualitat i assistència a l'escola, així com d'altres relacionats amb el respecte al professorat i l'acompliment d'objectius instrumentals de caire acadèmic.

D'altra banda, ens hem trobat que aquesta forma de fer dificulta expressar d'altres vessants com l'espontaneïtat, creativitat i el desenvolupament d'una corresponsabilitat dels/les alumnes en el seu procés d'aprenentatge.

Per tot això hem destinat tota una sèrie de tallers a treballar aquestes dimensions, sense per això contradir l'assoliment dels objectius acadèmics establerts que s'inclouen en l'actuació 3.

Entre les activitats dutes a terme n'hi ha hagut:

1 – Activitats artístiques i musicals: Hem treballat tallers de manualitats (realitzar cistelles i d'altres objectes amb cartolina i cola), pintura creativa (art màgic) i d'expressió, com ara exercicis de creació literària. També durant l'estiu els nens i nenes han après diferents cançons, i les han interpretat.

2 – Exercicis d'expressió corporal: Per relaxar, ajudar-los a millorar la seva expressió gestual i a superar la timidesa, hem dut a terme diferents exercicis i jocs on hem treballat la coordinació, expressió i consciència del cos i els diferents sentits que hi tenim.

3 – Teatre: S'han repartit els nens i nenes en 5 grups mixtes (per edat i gènere), i cadascun d'ells/es ha representat un episodi d'una adaptació teatral del llibre d'Antoine Exepéry, Le Petit Princep.

A banda de representar aquesta obra, aquesta ha servit per treballar i millorar les seves competències en lecto-escriptura, francès, així com per tre-

ballar sobre els diferents valors que es recullen en aquesta obra: empatia, corresponsabilitat, autoestima, etc.

4 – Activitats esportives: Principalment ens hem centrat en facilitar la incorporació de les nenes a pràctiques esportives com ara el futbol i el voleibol. Per a fer-ho, d'una banda, organitzàvem partits femenins i, d'altra banda, creàvem equips mixtes per afavorir dinàmiques cooperatives entre nens i nenes d'un mateix equip.

5 – Govern escolar: Per tal d'afavorir la corresponsabilitat en el funcionament de l'escola, existeix un comitè de gestió escolar, del qual formen part també els/les alumnes.

Durant l'estiu s'han fet tota una sèrie de tallers per a que el nens i nenes, agrupats per grups (o candidatures) on s'atenien diferents variables (edat, sexe, adscripció ètnica, etc) reflexionessin sobre les problemàtiques que pensen hi ha a l'escola, i que creessin grups de treball per determinar les accions a duu a terme per a millorar-les, així com fomentar el debat entre els diferents grups per a que difonguessin les seves

propostes i tots i totes les alumnes poguessin triar –a través d'un procés electoral- el millor programa i l'equip d'alumnes que els ha de representar en aquesta Comissió de Gestió Escolar, a la que també hi ha representants dels professors/es i dels pares i mares dels/les alumnes.

6– Fotografia: Les noves tecnologies, com ara les càmeres digitals, poden esdevenir un mitjà d'expressió interessant i fàcil d'utilitzar per tractar diferents temes.

En aquest cas, amb els nens i nenes de Diawré, vam demanar-los que per grups delimitessin tota una sèrie de situacions a través de les quals presentar a d'altres nens i nenes que no coneixen Diawré, com és la vida quotidiana del seu poble.

Com a resultat hem obtingut una exposició que porta per nom; Diawré a través dels ulls dels seus nens i nenes. En aquesta es visualitzen escenes quotidianes d'aquesta població com ara la família, la vida dins de les cases, el paisatge natural i construït, com es guanyen la vida els seus pares i diferents celebracions.

Actuació 3: Reforç escolar: Millora de les competències bàsiques en matemàtiques i francès per alumnes d'educació primària de Diawré

Per accedir a l'ensenyament no obligatori els/les estudiants de primària al Senegal necessiten -a banda d'aprovar tots els cursos del seu cicle- superar com una mena de revàlida o prova d'accés, que inclou un examen de nivell de francès i un altre de matemàtiques.

A Cooperació Activa pensem que, més enllà l'escolarització obligatòria, és molt important augmentar la ràtio de persones que accedeixen també a l'educació secundària i universitària, ja que és la que veritablement els obre portes per a poder optar a d'altres sortides laborals a les actualment existents a les poblacions de Touba Mboul.

Per això donem suport a l'equip de professorat local en el desplegament d'un programa de suport extra-escolar en aquestes matèries, que de manera voluntària comparteixen mestres del centre fora d'horari escolar: una mitjana de 4 hores a la setmana, en acabar l'horari lectiu oficial.

Treballem també aquestes matèries des d'una vessant més lúdica, a través de diversos jocs didàctics en francès que permeten guanyar vocabulari i retenir conceptes de manera lúdica.

PROGRAMA III: MILLORAR DE L'ABAST I EFICIÈNCIA DE LA XARXA D'ATENCIÓ PRIMÀRIA A TOUBA MBOUL

L'Estat del Senegal és un dels principals benefactors d'Àfrica en matèria de cooperació internacional, incloent-hi els recursos destinats a aquesta des de Catalunya –on és país prioritari- i l'Estat Espanyol. L'àmbit sanitari sovint ha estat el dipositari d'aquestes intervencions, principalment afavorint la construcció d'hospitals i la formació de personal sanitari local. La Universitat Rovira i Virgili, per agafar un exemple proper al nostre àmbit territorial d'intervenció a Catalunya, és una d'aquestes institucions que han col·laborat amb el Senegal –concretament amb professionals sanitaris de l'hospital de Touba- desenvolupant programes sanitaris de formació.

Ens trobem que, d'una banda, existeix una bona xarxa d'equipaments sanitaris –si bé situats principalment a les grans ciutats-, personal sanitari qualificat, així com programes d'atenció i prevenció en matèria sanitària ben formulats. D'altra banda, en no ser gratuïta l'assistència sanitària al Senegal –limitant l'accés a les persones amb menys ingressos- proliferen –principalment a les capitals- els centres sanitaris privats, mentre l'assistència primària –especialment a l'àmbit rural- pública està molt menys desenvolupada, i quasi no disposa de recursos.

Aquest és el cas de la zona a la que intervenim, Touba Mboul, on hi ha un únic infermer per atendre les necessitats de 22 poblacions en un radi de 25 quilòmetres, i que agrupen a uns 14.000 habitants. Per atendre aquesta població compten amb una mena d'ambulatori molt bàsic –amb sis espais; consulta de d'infermeria, consulta ginecològica, sala de parts, sala de cures i farmàcia- situat a la població de Touba Mboul, i una ambulància amb la que es desplacen a les poblacions dels voltants per atendre i traslladar casos urgents, així com per fer-hi –una vegada al mes- consultoria i accions de vacunació.

La situació vindria definida per la manca de mitjans tant materials com de recursos humans. Les distàncies respecte a l'ambulatori de les poblacions que envolten Touba Mboul i manca d'infraestructures bàsiques com carretera asfaltada i absència de vehicles a motor, a més, dificulten que moltes persones que es troben malaltes i dones que es fiquen de part puguin ser traslladades allà per rebre atenció mèdica.

Tot això en un context de població amb pocs ingressos, molta de la qual renuncia a anar al metge si no és una situació que perceben com a molt greu, casos en els que la “xarxa familiar” i la “comunitat” –normalment- ajuda a pagar una part del cost de la consulta i la medicació receptada. Això provoca que, en els casos que així succeeix, s'acudeixi al metge quant la malaltia està molt avançada, i la persona es veu incapaç de seguir les seves rutines, encarint el seu tractament i allargant el seu període de recuperació.

D'altra banda, controls rutinaris, com ara prendre's la tensió, mirar-se el sucre, o vacunar-se, resulten molts complicats bé per haver-se de traslladar a Touba Mboul, bé perquè únicament ho poden fer el dia programat mensualment –amb consultes sovint congestionades- que ve l'ambulància.

Ens trobem així que, si bé en teoria hi ha un programa –consulta, vacunació, trasllat en ambulància, etc- que cobreix les necessitats de la zona, a la pràctica –per totes aquestes raons- és impossible dur-lo a terme amb eficàcia. Per això, desde Cooperació Activa, estem treballant amb els professionals sanitaris de la zona i entitats que agrupen als veïns de les poblacions de Touba Mboul per a millorar i ampliar l’abast de la xarxa d’atenció primària existent; obertura d’ambulatoris a d’altres poblacions, formació bàsica de personal sanitari i ampliació del personal qualificat disponible, accés més barat als medicaments, així com facilitar el desenvolupament del propi programa –sensibilització, prevenció, etc- previst per les autoritats de la regió Sanitaria, i que per manca de mitjans no acaba de desplegar-se com caldria.

Actuació 1: Col·laboració de professionals sanitaris catalans amb els de l’equip sanitari de Touba Mboul

Un equip de 6 sanitaris catalans -5 infermers/es i una especialista en salut pública- han acompanyat durant els mesos d’agost i setembre de 2014 a l’equip sanitari del Poste de Santé de Touba Mboul en el desenvolupament de les seves tasques quotidianes: consultació, vacunació, sensibilització i visites a domicili a Touba Mboul i les 22 poblacions que formen part d’aquest municipi.

Aquest acompanyament tenia per objecte conèixer de primera mà la feina que realitza l’equip local –format per un infermer i 5 auxiliars- i els mitjans de que disposen, així com donar-los recolzament en el desenvolupament d’accions previstes dins del seu Pla d’Actuació, però que per manca de personal preparat -1 infermer per a 14000 habitants- els és impossible duu a terme.

Els nostre equip, així, s’ha integrat dins de l’equip local, i han desenvolupat les tasques establertes pel infermer cap del centre de Salut. També se’ls han donat a conèixer els diferents programes que en coordinació amb d’altres agents s’estan desenvolupant a la zona com ara el de lluita contra la malària, malnutrició infantil (Creu Roja), i d’altres d’àmbit estatal que - conjuntament amb l’equip sanitari local- hem ajudat a implementar.

Actuació 2: Diagnòstic i informe de situació sanitària: necessitats, mitjans i accions a emprendre

Un dels objectius a assolir pel nostre equip sanitari al Senegal aquest 2014 ha estat el d'elaborar un informe detallat que reculli la situació des del punt de vista socio-sanitari en que es troba Touba Mboul i els 14.000 habitants de les 22 poblacions que hi viuen; malalties amb més prevalença, programes i recursos per tractar-les, etc, disponibilitat i estat dels equipaments i material sanitari existents, així com el nombre i capacitat dels professionals sanitaris que hi treballen allà.

Es tracta d'una eina fonamental que ha de servir de guia per als professionals sanitaris que s'han de desplaçar els propers anys a cooperar amb l'equip sanitari d'aquestes poblacions, i una guia a partir de la qual contextualitzar i dissenyar les accions a implementar en un futur immediat. L'informe manté la següent estructura:

- 1) Estructura i distribució de la xarxa d'atenció sanitària.
- 2) Equipaments i recursos materials i humans del Centre sanitari de Touba MBoul.
- 3) Malalties amb més prevalença.
- 4) Disponibilitat i mancances en equipament i material sanitari en l'àmbit d'actuació del Centre de Santé.
- 5) Disponibilitat, aprovisionament i mancances en l'accés als medicaments.
- 6) Condicionants socio-culturals en la detecció, tractament i accions de sensibilització relacionades amb la salut.
- 7) Implementació de programes socio-sanitaris a la zona: malnutrició (Creu Roja), planificació familiar, etc.

Aquest informe –a més de servir de guia a les persones que s'incorporin al nostre equip els propers anys- està concebut com a un document a partir del qual establir les accions en matèria sanitària a duu a terme el proper any 2015.

Aquestes es discutiran i consensuaran amb l'equip sanitari local del Senegal al llarg del primer semestre, i ara mateix, contempen l'arribada d'especialistes (oftalmòlegs, dermatòlegs, etc), aportació de medicaments i actuacions sanitàries (consultories gratuïtes, vacunacions, etc) i en matèria de sensibilització (malalties de transmissió sexual, hàbits alimentaris en relació a les infermetats amb més prevalença, etc).

Actuació 3: Jornades de consultació gratuïta, i entrega de medicaments per a persones sense recursos

L'accés a l'assistència sanitària no és gratuït al Senegal. El preu d'una consulta oscil·la entre 300 i 500 FCF -uns 50 i 75 cèntims d'euro- als centres de sanitat públics, preu al que s'hauria de sumar el dels medicaments receptats, entre 2000 i 2500 FCF de mitjana. A més, la manca de mitjants del poste de Sante, obliga a derivar molts malats a l'hospital de la regió sanitària –a Mbacke- per a realitzar-se proves i anàlisis, així com per a poder veure's amb

especialistes, pujant aquest preu de partida que moltes persones no poden pagar, les quals prescindeixen d'anar al metge.

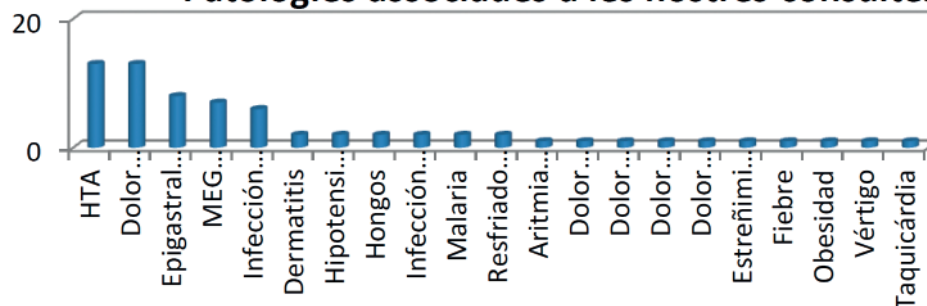

Per tractar de millorar aquest accés a la sanitat, l'equip sanitari de Cooperació Activa, acompanyat pels professionals sanitaris del Centre de Santé de Touba Mboul, han dut a terme jornades de consultació i entrega de medicaments gratuïts a les poblacions de Touba Mboul (318 persones ateses el dia 9 de setembre de 2014), Diawré (150 persones el dia 10 de setembre de 2014), Keur Maliop (100 persones el dia 28 d'agosto de 2014 setembre) i Seo Aly (100 persones el dia 29 d'agost de 2014). L'Hospital de Barcelona i l'Ajuntament de Touba Mboul ens facilitaren els medicaments que es distribuïren gratuïtament en aquestes consultes.

Amb aquestes jornades –que repetirem tots els anys– vam aconseguir que moltes persones que arrosseguen des de fa molt de temps molèsties i/o malalties, i que no acudeixen al Centre de Salut perquè no tenen diners, poguessin ser diagnosticades, informades de la seva situació de salut i, en aquells casos que ha estat possible, tractades.

Aquest quadre resumeix el tipus de casos que hem atès. Es tracta principalment de malalties comuns –hipertensió, dolors musculars, etc– davant les quals les persones ateses no estaven prenent cap mesura de control, i d'altres més greus –afeccions cardíques, problemes dermatològics i oftalmològics– que el nostre equip sanitari no podia tractar, però de les quals s'ha informat als interessats i se'ls a derivat a especialistes locals.

Patologies associades a les nostres consultes

Actuació 4: Jornades de vacunació per a nens i nenes a les poblacions del municipi de Touba Mboul

La distribució demogràfica del municipi de Touba Mboul, amb 14.000 habitants, distribuïts en 22 poblacions en un radi de més de 30 quilòmetres, i la disponibilitat d'un equip sanitari format únicament per un infermer i 4 assistents, complica molt el desplegament logístic de qualsevol campanya que tingui per objectiu arribar a tota la població.

Aquest és el cas del programa estatal gratuït de vacunació (P.E.V.) destinat a tots els nens i nenes nascuts al Senegal i que contempla totes aquestes malalties; tuberculosi, polyomiliolitis, Difteria, polio i febre groga.

El nostre equip sanitari, conjuntament amb l'equip sanitari local, dugué a terme aquesta campanya de vacunació a les poblacions de Touba Mboul (3 de setembre), Diawré (8 de setembre), Pathiem (4 de setembre), Seo Aly (4 de setembre), Seo Tané (5 de setembre) i Keur Maliop (5 de setembre).

Actuació 5: Rehabilitació edifici i equipament Poste de Santé de Diawré

Una de les principals dificultats per accedir a l'assistència primària a les poblacions que formen part del municipi de Touba Mboul són les distàncies –al que s'ha de sumar les mancances en el sistema de transport públic– que hi ha entre el centre de Salut –situat en aquest nucli urbà– i la resta de poblacions que depenen del mateix. L'ambulància de que disposa el centre de salut permet assistir alguns casos més greus, però, d'una banda, no dona a l'abast per atendre totes les necessitats, i d'altra

banda, no és viable per a temes de menys urgència com consultes de diagnosi bàsiques i tractaments com ara prendre's la tensió, el nivell de sucre, etc.

Des de Cooperació Activa estem treballant per millorar la descentralització d'aquest sistema d'atenció primària, d'una banda, construint petits equipaments en aquestes poblacions, i d'altra banda, millorant la capacitat de personal sanitari i accés de la població a recursos bàsics com medicaments. Una de les primeres accions, engegada al 2013, ha estat la de rehabilitar i equipar un espai que aculli el Centre de Salut a la població de Diawré. Actuació que es va concloure aquest mes d'Agost, en que s'inaugurà oficialment aquest equipament, i que volem estendre a les poblacions veïnes.

El Centre de Salut de Diawré compta amb tres espais; una sala de part i maternitat amb dos llits d'hospital, una zona de recepció, i una altra de consulta. Al mateix, 2 assistents sanitaris que –a banda de formació oficial al Senegal- han rebut formació del nostre equip, atenen un parell de cop als veïns i veïnes de la població en temes bàsics com ara –prendre la tensió, el sucre, cures, vacunes, temperatura, etc.

A més, el infermer cap del municipi de Touba Mboul, es desplaça també a fer consulta en aquest equipament un cop a la setmana.

Actuació 6: Formació de 2 Auxiliars sanitaris al Poste de Santé de Diawré

Un dels problemes amb que es troben moltes àrees rurals del Senegal, entre elles les que formen part del municipi de Touba Mboul, són les dificultats per a retenir personal qualificat. Les persones amb formació sanitària –metges, infermers, etc- prefereixen viure a nuclis més grans i amb més comoditats, com ara xarxa elèctrica i d'altres serveis, trobant-nos amb dificultats per a trobar-hi personal sanitari en aquestes poblacions que vulgui viure i implicar-se en millorar aquesta atenció primària.

Una de les opcions que estem prenent, des de Cooperació Activa, per corregir aquesta situació, és la de promoure la formació de sanitaris residents en aquestes poblacions.

Ara mateix, comptem amb 2 persones –una dona (encarregada de maternitat) i un home- que aquest 2014 van fer una formació –impartida pel Ministeri de la Sanitat i la prevenció de l'estat del Senegal- d'entre 2 i 6 mesos, que hem reforçat amb una formació específica impartida pel nostre equip sanitari - atenent a les funcions a desenvolupar els pròxims mesos al Centre de Santé de Diawré- aquest mes de setembre.

A banda d'aquestes formacions, aquests dos assistents, aniran accedint a d'altres titulacions reglades contemplades dins del sistema formatiu en l'àmbit sanitari del Senegal.

L'objectiu, més enllà de millorar les competències d'aquests dos assistents, és promoure entre els/les joves de la població que estudiïn infermeria i/o medicina, i que desenvolupin la seva carrera professional en aquest entorn de Touba Mboul.

Les estades que cada any realitza el nostre equip sanitari allà, pensem poden ser un bon context per a despertar vocacions, i oferir als mes joves la possibilitat de realitzar pràctiques i familiaritzar-se amb aquest àmbit sanitari.

Quant a la formació específica impartida pel nostre equip, bàsicament es va centrar en reforçar les seves competències de cara a poder atendre dos dies a la setmana als veïns i veïnes de la població en assumptes com ara tensió, cures, vacunes, etc. Un primer mòdul es va dedicar a temes relacionats amb prevenció i higiene dins dels propi context sanitari; un segon, a recordar aspectes relacionats amb malalties amb les que intervindran, i recursos que hauran d'utilitzar; i un tercer a nocions bàsiques de farmacopea, si bé, més enllà de la gestió –inventari, aprovisionament, etc- d'una farmàcia comunitària, no està previst que aquests dos auxiliars diagnostiquin o receptin medicament, encarregant-se d'aquesta tasca el infermer cap.

PROGRAMA IV: PREVENCIÓ I SALUT PÚBLICA

Un dels objectius més importants a l'hora de desenvolupar una xarxa d'atenció primària és el d'apropar la salut –o el benestar físic i psicològic- a la ciutadania, no limitant-se a curar malalties, sinó que es treballa per a prevenir-les, així com es promociónen bons hàbits que redueixin la seva incidència i millorin la qualitat de vida de les persones.

L'Estat del Senegal ha fet un esforç important en aquest àmbit de la prevenció i la salut pública, però la manca de mitjans i, sobre tot, la situació de pobresa de les poblacions que formen Touba Mboul limiten molt l'aplicabilitat dels programes previstos. La manca d'infraestructures bàsiques, com ara letrines, o accés a aigua corrent potable, per exemple, són condicionants ambientals bàsics que poden desencadenar malalties, però que requereixen d'inversions econòmiques per solucionar aquestes situacions.

Altres aspectes, com la manera de guanyar-se la vida, amb dures i llargues jornades al camp, o la convivència en espais propers d'animals i persones, per exemple, tenen també un efecte directe sobre la salut de les persones en aquestes poblacions. Però també hi ha d'altres àmbits d'intervenció, com ara salut alimentària, higiene, i prevenció contra malalties com ara la malària i el paludisme, en els que es pot intervenir, i de fet s'està fent, amb campanyes concretes de sensibilització.

Les accions desenvolupades en aquest programa des de Cooperació Activa contemplen totes aquestes situacions.

D'una banda, una especialista en Salut pública ha fet una diagnosi per establir millores a introduir per part de les famílies i la comunitat –mesures d'higiene, alimentació, adequació de l'habitatge, etc- per reduir i evitar la incidència d'algunes malalties detectades, així com també suggeriments –sense renunciar a les mesures de pressió social pertinents- a les administracions locals d'altres actuacions a implementar, com ara la potabilització de l'aigua (que ara mateix, sense estar-ho, es cobra a un preu elevat). D'altra banda, el nostre equip sanitari conjuntament amb el de Touba Mboul, dissenyarà tota una sèrie d'accions de sensibilització per tractar de reduir sistemàticament malalties amb prevalença, com ara problemes dermatològics, oculars i/o malalties de transmissió sexual (sífilis, SIDA, etc.) que, sense oblidar aquesta dimensió social, requereixen també d'una atenció i tractament des d'una perspectiva més estrictament biomèdica.

Actuació 1: Construcció de 53 latrines

Durant els mesos de febrer i març de l'any 2013 es van construir –gràcies a una aportació inicial de la nostra entitat i una participació del 20% del total de la despesa per part de les famílies beneficiàries - 53 latrines de construcció casera (anomenades militars) a la població de Diawré, actuació que es va poder portar a terme gràcies al treball gratuït dels membres de l'Association pour le Developpement de Diawré.

La intenció d'aquesta acció és sociabilitzar la despesa de la construcció d'infraestructures familiars bàsiques que millorin les condicions de salubritat i prevenció en matèria de salut comunitària, sobre la base d'una participació econòmica molt petita de les famílies beneficiàries, el treball gratuït de l'associació local, i una petita aportació –però suficient- de la nostra entitat per a dur-les a terme. Aquesta acció està prevista implementar-la també en d'altres poblacions de Touba Mboul al llarg del 2015.

Actuació 2: Establiment d'un Pla d'Acció en matèria de prevenció i salut comunitària

L'equip sanitari de Cooperació Activa desplaçat aquest 2014 al Senegal incorporava una especialista en Salut pública que ha estat l'encarregada de fer una diagnosi de situació en aquest àmbit de la prevenció i la salut comunitària i establir un pla d'Acció en aquestes matèries.

Aquest, d'una banda, contempla els escenaris i determinants ambientals sobre els que actuar; mesures d'higiene, alimentació i adequació de l'habitatge en l'àmbit familiar i comunitari, i millora en el sanejament de l'aigua per a consum humà en l'àmbit de les

polítiques públiques, així com altres mesures de prevenció relacionades amb hàbits de la població detectats. D'altra banda, dins del Pla, es contempla també l'actuació conjunta amb l'equip sanitari local en la realització de jornades de sensibilització tots els estius per tal de combatre algunes de les malalties amb més prevalença.

Actuació 3: Accions sensibilització: Jornada de mesures de prevenció Ebola

Durant la nostra estada a l'estiu del 2014 es va donar el primer cas d'Èbola al Senegal. Això provocà temor i la circulació d'informacions contradictòries entre la població local.

L'equip sanitari de Cooperació Activa, en el moment mateix que aparegué aquest cas, es reuní amb l'equip sanitari local per valorar com estava la situació al Senegal, i ajudar-los a desenvolupar tasques preventives i de sensibilització per informar a la població local del nostre entorn sobre aquest virus i mesures preventives a seguir.

L'únic cas d'Ebola al Senegal, afortunadament va ser curat, i la situació va ser controlada, sense que –fins a data d'avui– hagi tornat a aparèixer cap altre cas. Tanmateix, aquest èxit comportà d'altres perills, com la creença que hi havia cura contra aquesta malaltia, i associar-la principalment a la ingesta de carn de porc, amb lo que no afectaria a la població musulmana, majoria al Senegal i a la zona on actuem.

Personal del nostre equip sanitari i membres de l'Associació pel desenvolupament de Diawré dissenyaren, atenent també els consells i informació difosa per l'estat del Senegal sobre aquest tema, una sessió de sensibilització per parlar sobre l'origen d'aquesta malaltia, les seves vies de transmissió, precaucions a prendre, així com indicadors per reconèixer els símptomes de l'Èbola, i com actuar en cas de sospita de que algú encaixa en el quadre diagnòstic d'aquest virus.

La Jornada es dugué a terme el 12 de setembre de 2014, entre les 17 i les 19 hores, a la Plaça de la població de Diawré. Hi assistiren representants de quasi totes

les famílies de la població, i d'altres veïnes, i la població mostrà bastant interès pel tema, fent moltes qüestions que permeteren desmentir molts rumors, i aclarir molts punts fonamentals sobre mesures per identificar i actuar davant la sospita d'un cas d'aquesta malaltia entre persones del seu entorn immediat.

Actuació 4: Posada en marxa i gestió farmàcia comunitària a Diawré i d'altres poblacions de Touba Mboul

L'accés als medicaments al Senegal no és gratuït, i per a molts dels seus habitants amb pocs recursos, fins i tot, pot ser considerat com un luxe. Les farmàcies, malauradament, esdevenen una opció de negoci molt rentable a la regió de Mbacke. Els centres sanitaris, com el de Touba Mboul, acostumen a tenir una petita farmàcia amb els medicaments d'ús més freqüent –quasi sempre genèrics– que poden adquirir-se amb recepta.

La majoria dels medicaments, tanmateix, s'adquireixen a farmàcies privades, habitualment amb un sobrecost d'un 30%. Els centres sanitaris, a més, sovint tenen les seves existències esgotades, sent l'única opció anar a aquestes farmàcies de gestió privada. A més, quant la farmàcia del centre funciona millor, aquesta sovint s'utilitza com un recurs per a sufragar el cost dels auxiliars sanitaris, afegint-se per aquest motiu un sobrepreu al cost real d'aquests medicaments.

Per tal d'assegurar una major accessibilitat als medicaments, des de Cooperació Activa i l'Associació pel desenvolupament de Diawré, hem promogut la creació d'una farmàcia comunitària. Amb aquesta volem adquirir medicaments genèrics amb el mateix efecte terapèutic que els de marca, i vendre-los al seu preu de compra.

La gestió va a càrrec de l'Associació pel desenvolupament de Diawré, i la executen les dos persones que atenen al centre de salut d'aquesta població. La proposta és estendre en xarxa aquest sistema –federant-nos amb d'altres entitats de desenvolupament local– a les altres 22 poblacions que formen part de Touba Mboul, per tal de millorar els preus d'adquisició i venda d'aquests medicaments.

PROGRAMA V: EMPRENEDORIA ECONÒMICA I SOBIRANIA ALIMENTÀRIA

El gruix de l'activitat econòmica del municipi de Touba Mboul es basa en la venda dels cultius que són possibles gràcies únicament a les pluges d'estiu: blat de moro, cacahuet i sandia. No hi ha aigua per a regadiu, i no plou gens la resta de l'any.

Sent aquesta la principal entrada de diners anual, molts agricultors es veuen forçats a vendre tot seguit –quant acaba l'estiu– la seva collita a un preu baix de mercat a

productors més grans, ja que necessiten metàl·lic per cobrir les seves necessitats familiars, i sovint pagar préstecs assolits per a poder cultivar la terra.

És necessari, d'una banda, millorar les condicions de venda d'aquests productes, gestionant a través de cooperatives comunitàries el seu emmagatzematge i distribució, obtenint així un preu de venda millor. D'altra banda, d'alguns d'aquests productes, com ara el cacahuet, es treuen d'altres productes manufacturats que poden ser objecte també d'aquestes cooperatives.

Més enllà de la millora de les possibilitats que ofereixen els productes tradicionals, alhora és important crear petites explotacions de producció en el sector agropecuari i d'altres que aprofitin la disponibilitat de mà d'obra –sense ocupació durant 8 mesos– i situació estratègica del municipi; a 20 quilòmetres d'una de les ciutats que –per la seva importància cerimonial– més consumeix del Senegal, com és Touba, i la situació estratègica de Touba Mboul, al centre mateix del país.

Atenent aquestes possibilitats hem iniciat la creació de petits tallers de producció que –aprofitant l'estructura social mateixa de l'entorn de Touba Mboul– fiquen en valor les capacitats de persones i recursos existents al territori, i que poden abastir fàcilment el mercat de proximitat.

Es tracta d'establir una mena de cooperatives descentralitzades de producció adaptades a la dispersió de famílies i nuclis de població existent al municipi. La figura de la cooperativa els ofereix la capacitat administrativa de gestió, supervisió tècnica i venda necessària: administratius, tècnics d'explotació i comercials. Alhora, que permet el funcionament autònom de cada productor en tant que –habitualment– grup domèstic. En funció de la resposta de la demanda, s'aniria ampliant l'abast d'aquestes produccions i implicant més famílies.

Actuació 1: Creació d'un taller tèxtil comunitari

Durant el mes de gener de 2014 vam fer arribar, des de Cooperació Activa a l'Associació pel desenvolupament de Diawré, 16 màquines de cosir manuals –donades per la Fundació Banc de Recursos de Barcelona– que han servit per a crear i posar en marxa un taller de producció tèxtil a Diawré.

Prèviament, l'Association pour le Developpement de Diawré, habilità un espai per a acollir aquest taller, i ha realitzat un curs de formació -autofinançat pels mateixos alumnes, que van comprar el material (tela, fil, etc) necessari per a la seva realització– dirigit a uns 20 veïns i veïnes.

Ara mateix el taller està a ple funcionament, i s'està treballant per a ampliar el nombre de clients a través d'encàrrecs personalitzats. A banda dels mercats locals, des de Cooperació Activa, estem habilitant una botiga virtual que permeti adquirir els productes d'aquests tallers a persones que resideixen a Catalunya.

Per a posar en marxa el taller, a banda de fer-hi arribar les màquines de cosir, des de la nostra entitat els hem donat una petita aportació inicial per engegar la producció i els facilitem el transport de vestits des del Senegal a Catalunya, a través de persones del nostre entorn. Atenent els resultat que ara mateix s'estan obtenint, podem afirmar que- en base als ingressos obtinguts dels productes venuts- la seva sostenibilitat econòmica sembla assegurada.

Actuació 2: Recolzament al desenvolupament de projectes agropecuaris i sobirania alimentària

Un expert de COOPERACIÓ ACTIVA –llicenciat en Ciències Ambientals- ha estat realitzant treball d'investigació a la població de Diawré durant l'estiu del 2014 –que coincideix amb l'època de pluges, i l'única a la que es cultiva a la zona- per a conèixer de primera els tipus de cultiu i tècniques associades als mateixos, així com les formes d'organització, emmagatzematge i venda dels mateixos, de cara a trobar opcions de millora en aquests àmbits.

A banda d'aquest coneixement i optimització dels recursos tradicionals agropecuaris explotats a la zona, des de Cooperació Activa, hem assessorat a la comunitat local i dels voltants en d'altres possibilitats que ofereix la zona, atenent als plans governamentals en aquest àmbit per a la regió, les opcions de finançament existents a nivell local i la pràctica de produccions en sistema cooperatiu dins de la comunitat de Touba Mboul.

Atenent aquestes possibilitats, està prevista la creació d'una cooperativa agrària de producció comunitària que permeti socialitzar inversions per a millorar l'emmagatzematge, conservació i distribució de les produccions agrícoles actuals, optimitzant més a l'alta el preu de mercat amb els condicionants actuals, així com iniciar d'altres explotacions agropecuàries –com ara una granja avícola descentralitzada– que permeti obtenir als habitants de Touba Mboul ingressos també fora d'aquests tres mesos d'estiu en que plou, alhora que reinvertir els beneficis provinents d'aquesta cooperativa comunitària en l'ampliació i optimització de la producció.

Actuació 3: Sensibilització: Jambet garab (“Plantada d'arbres”)

La llengua wòlof –que serveix de llengua franca de comunicació intercultural al Senegal– utilitza el mateix terme per a referir-se als arbres i als medicaments: garab. Pensem que és una analogia encertada respecte a la cura que tenim que tenir del nostre entorn.

Tradicionalment, les diferents cultures presents a la zona, han donat molta importància al respecte i protecció dels arbres i la natura, existint tota una sèrie de cosmologies de matriu animista al respecte, presents també a les poblacions de Touba Mboul.

L'arribada, no tant sols de la modernitat, sinó d'altres creences de matriu universalista com ara el cristianisme i l'islam han anat relegant aquestes a meres supersticions. El resultat és que en els darrers anys s'han tallat molts arbres a la zona, principalment per afavorir la feina de tractors i maquinaria agrícola, però també per utilitzar la seva fusta.

Els arbres tenen una gran importància en molts aspectes, com ara frenar la desertificació, afavorint una major retenció de l'humitat, protegint el terra, donat nutrients a aquesta, etc.

Per a sensibilitzar sobre la seva importància vam duu a terme una plantada de 800 arbres, juntament amb l'Ecole Elementaire de Diawré i els nens i nenes d'aquest centre com a protagonistes, que plantaren arbres per delimitar el recinte escolar, i també amb l'Association pour le developpement de Diawre que s'encarregà de distribuir els arbres i plantar-los en espais comuns de la població.

PROGRAMA VI: EDUCACIÓ PER A DESENVOLUPAMENT

Fer cooperació internacional - més enllà d'actuacions puntuals en d'altres països on identifiquem determinades mancances- és una manera d'entendre i mirar el món –una sensibilitat- que s'ha de promoure d'igual manera tant a les zones tradicionalment receptores d'aquesta ajuda internacional com als països on s'inscriuen les ONGEs que la duen a terme.

A més, des de Cooperació Activa, entenem que l'única manera de que els projectes tinguin l'eficàcia desitjada, i siguin sostenibles, és treballant conjuntament amb les poblacions destinatàries i els agents locals.

Això, d'una banda, implica qüestionar els discursos que focalitzen les mancances dels receptors, i la necessitat dels mitjans i supervisió d'Occident, per a, contràriament, denunciar les dinàmiques que obstaculitzen el desenvolupament i repartició justa dels mitjans de vida en aquestes àrees (ens sorprendria veure com la cooperació sovint amaga retòriques neocolonitzadores). D'altra banda, això suposa qüestionar aquests mateixos criteris aplicats a la nostra pròpia societat, i cooperar amb d'altres agents per a permetre la irrupció d'alternatives de desenvolupament aquí i allà ètica i socialment més justes.

Atenent aquesta manera de fer, l'experiència, manera de treballar amb els equips locals dels municipis on duem a terme tasques de cooperació internacional i valors lligats a les iniciatives engegades conjuntament, és possible dissenyar i duu a terme també a Catalunya campanyes de sensibilització sobre els riscos que observem en els actuals models de desenvolupament, discursos i accions que els recolzen, així com presentar d'altres opcions alternatives a aquests models hegemònics i –a través d'aquesta mirada- fer diferents activitats per a conèixer la realitat d'aquests països.

La col·laboració propera amb tècnics dels països amb que treballem –com ara Senegal- ens porta a fer-nos partícips de les seves propostes i fer-ne difusió a Catalunya. Les nostres accions en aquest àmbit de l'educació per al desenvolupament, en aquest sentit, es centren, d'una banda, en presentar els nostres projectes –sensibilitat associada i context dels mateixos- a diferents agents i actors dels Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, i d'altra banda, a fer diferents accions de sensibilització per a promoure els valors lligats a la cooperació amb nens i nenes de primària a través de tallers i d'altres accions.

Actuació 1: Operació Àfrica des del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre

L'imaginar que, principalment, transmeten els mitjans de comunicació i les indústries culturals sobre Àfrica tendeix a remarcar bé aspectes negatius com ara guerres, hambrunes, i mancances en general, o bé a promoure una visió exòtica d'aquest continent centrat en la seva flora i fauna, on les persones

africanes que poblen aquests paratges naturals apareixen com un element més del paisatge.

El cinema de dibuixos animats és el que millor serveix d'exemple a aquest imaginari; el llibre de la Selva, el Rei Lleó, Madagascar, o llibres infantils amb molt d'èxit, com ara Operació Àfrica són només un mostra dels productes culturals amb els que se'ns va modelant aquest imaginari sobre Àfrica.

L'objectiu de Cooperació Activa és crear vincles de cooperació entre Senegal i Catalunya basats en la simetria, l'empatia i la col·laboració entre persones d'ambos països, per això ens sembla fonamental tractar amb els més petits els prejudicis i visions que tenim d'Àfrica, properes encara a un imaginari paternalista i colonial, que no és sensible a les capacitats i aportacions culturals de l'Àfrica.

Una tasca formativa fonamental és promoure l'empatia i actitud receptiva en els nens i nenes per aprendre dels altres. Per a fer-ho, d'una banda, volem transformar l'imaginari – que els mitjans de comunicació ofereixen com luxosa, fàcil i abocada al consum – que tenen els nens i nenes africans/es d'Europa, per a reforçar la seva autoestima cultural i donar arguments crítics respecte a aquesta idealització d'Europa, i d'altra banda, deconstruint també l'imaginari que els nens i nenes de Catalunya tenen d'Àfrica, incidim en les desigualtats nord-sud i les seves causes, i alhora tractem de despertar la seva curiositat envers les persones que viuen en aquest continent i les seves aportacions culturals.

Hem fet diverses activitats i tallers –expressió escrita, dibuix, cinema etc- per recollir aquest imaginari que tenen els nens i nenes de Catalunya respecte al Senegal i l'Àfrica en general, i d'Europa els nens i nenes del Senegal.

D'una banda, en aquests, identifiquem estereotips per a il·lustrar com aquesta percepció sovint s'allunya de com voldríem presentar-nos i, d'altra banda, mirem de despertar la curiositat dels nens i nenes de tots dos continents per a plantejar alguna activitat col·laborativa que puguem fer conjuntament.

Als tallers del 2014 hem treballat els àmbits de la música i l'esport. De partida identifiquem els elements comuns que permeti als alumnes trobar semblances i iniciar aquest treball col·laboratiu, i una vegada establert aquest espai comú, treballem les particularitats que trobem a cada continent i incidim en l'enriquiment resultant del contacte entre les seves gents i cultures.

Actuació 2: L'altre Senegal: Àfrica i una altra manera de fer cooperació internacional

Per tal de donar a conèixer els projectes que executem i la realitat dels contextos en el que els desenvolupem hem dut a terme diverses presentacions al Camp de Tarra-gona (Salou) i a les Terres de l'Ebre (Amposta).

A les mateixes, més enllà de la seva presentació tècnica, fomentem la revalorització d'aspectes rellevants que ens han aportat els equips locals en els àmbits en els que treballem (educació, sanitat i desenvolupament econòmic) i, prenent com a punt de partida aquestes ensenyances, qüestionem la imatge de superioritat que habitualment tenim a Europa respecte a l'Àfrica, per a remarcar com sovint som presoners dels mateixos models i discursos que impedeixen allà –però també aquí– obtenir més justícia social.

Ens desmarquem d'un discurs on se dona a entendre que el que més té ha de donar a qui no en té o té menys, i el victimisme envers la reproducció de models de desigualtat social que s'han anat succeint des de l'esclavisme fins al neocolonialisme globalitzador actual, ja que indirectament reifiquen i donen a entendre que únicament són possibles models de desenvolupament –si bé amb més consciència social– tutoritzats per Occident.

Ans al contrari, remarquem el paper actiu que les persones i les comunitats tenen –a partir de les seves pròpies competències i recursos– per liderar alternatives de desenvolupament més sensibles a les seves necessitats culturals, condicionants ecològics i d'entorn social, i amb més solidesa ètica i potencial de justícia social per a la seva població.

Vàrem dur a terme, els mesos d'octubre i novembre del 2014, una xerrada a la ciutat d'Amposta (Edifici Terres de l'Ebre) i una altra a Salou (Local del carrer Valls), on presentaren els projectes que estem duem a terme al Senegal, així com tots aquests aspectes al voltant de la nostra entitat i manera de fer Cooperació Internacional.

EQUIP COOPERACIÓ INTERNACIONAL 2014

Tots els projectes i actuacions que estan recollits en aquesta memòria han estat possibles gràcies a la feina voluntària i desinteressada del nostre equip de voluntaris.

Els membres d'aquest equip hem finançat les nostres despeses de viatge i allotjament durant les nostres estades al Senegal, i finançat el cost de l'enviament d'un contenidor amb material divers al Senegal.

Mr. Abdou Fall
Alba Culell
Alberto Cobacho Nogueira
Ana Cristina Omanz Mur
Balde Sow
De Haan William Oisin Peadar
Demba Couta
Halima Benhalip
Jose Luis Rodríguez Regueira
Maloume Diaw
Mercedes Miguel Algara
Raquel Devesa Jimenez
Sergio Higón Fernandez

Agrair també el suport de l'Hospital de Barcelona, que ens facilità medicaments per a les Jornades gratuïtes de consulta d'aquest estiu 2014, i de l'Hotel Oasis Park de Salou que ens ha donat material divers per a la seva venda al Senegal, els beneficis de la qual es destinaran a la implementació de noves actuacions.

Més informació:

**Calle General Prim, 92-94
Amposta 43870**

**Calle Valls, 12 Baixos
Salou 43840**

Tel. 630 83 10 01 / cooperacioactivatgn@gmail.com

Inscrita amb el número 52083 de la secció 1^a
del Registre del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya
Cr. Valls, 12 bxs Salou 43840
CIF-G55620439